

ชื่อวิทยานิพนธ์

ตลาดนัดหมุนเวียนชนบทในภาคเหนือ

กรณีศึกษาในเขตเชียงใหม่-ลำพูน

ผู้เขียน

นางสาวกนกพร กระบวนศรี

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาภูมิศาสตร์

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์:

อจ.ดร.เสนห์ ญาณसार

ประธานกรรมการ

ผศ. ประหยัด ปานดี

กรรมการ

ผศ. พรรณงาม ชพานนท์

กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาตลาดนัดหมุนเวียนชนบทในภาคเหนือมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อ
พิจารณาโครงสร้างของตลาดนัดโดยประยุกต์กับทฤษฎีแหล่งกลางของ Christaller 2) ศึกษา
พัฒนาการของตลาดนัด และ 3) ศึกษารูปแบบพฤติกรรมของพ่อค้าในตลาดนัด วิธีการศึกษาใช้วิธี
เชิงประวัติศาสตร์และการสำรวจภาคสนาม พื้นที่ศึกษาประกอบด้วยพื้นที่ 10 อำเภอโดยอยู่ในเขต
เชียงใหม่ 7 อำเภอ และลำพูน 3 อำเภอ

ผลการศึกษา พบว่าปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการกระจายของตลาดนัด ประกอบด้วย
เส้นทางคมนาคม ความสะดวกในการเข้าถึง และที่ตั้งซึ่งสัมพันธ์กับแหล่งตั้งถิ่นฐานของประชากร
ผู้บริโภค ตลาดนัดแบ่งได้เป็น 3 ลำดับศักดิ์คือ ใหญ่ กลาง และเล็ก ตามจำนวนพ่อค้า ผู้บริโภค
และหน้าที่กิจกรรมทางเศรษฐกิจ จากลำดับศักดิ์ทั้ง 3 นี้แบ่งได้เป็น 2 ประเภทตามชนิดของสินค้า
คือ ตลาดที่จำหน่ายโค-กระบือ และสินค้าอื่น ๆ และตลาดนัดที่จำหน่ายเฉพาะสินค้าอื่น ๆ ระบบ
การหมุนเวียนเป็นระบบสัปดาห์ละครั้งและมีรูปแบบเป็นระบบเคลื่อน ตลาดนัดซึ่งก่อตั้งนานกว่า
20 ปีขึ้นไปมีลักษณะเป็นตลาดนัดโค-กระบือ มีระบบการหมุนเวียนมากกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์ มี
วัตถุประสงค์สำคัญ คือ ใช้เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนและซื้อขายโค-กระบือ พ่อค้าแบ่งได้เป็น 2

ประเภท คือ พ่อค้าชั่วคราวและพ่อค้าอาชีพ ปัจจัยสำคัญสำหรับการเดินทางค้าขายของพ่อค้า-ชั่วคราวคือ ระยะทาง ความสะดวกในการเข้าถึงและความโอบอ้อมอารีของเจ้าของตลาดนัดและผู้บริโภคภายในพื้นที่ ส่วนปัจจัยของพ่อค้าอาชีพคือขนาดของตลาดนัด ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ความสะดวกในการเข้าถึง และระบบการหมุนเวียน

แม้ว่าปัจจุบันตลาดนัดมีจำนวนเพิ่มขึ้นและมีประเภทของสินค้าคล้ายคลึงกับตลาดในเมือง แต่แนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงเป็นตลาดถาวรดังเช่นตลาดในเมืองมีน้อย เนื่องจากวันนัดพบมีได้เพิ่มขึ้นในแต่ละรอบ เพราะอำนาจการซื้อของผู้บริโภคมีน้อย ในปัจจุบันตลาดนัดมีความสำคัญต่อการให้บริการด้านการซื้อ-ขายสำหรับประชากรในเขตชนบท ดังนั้นรัฐบาลควร

- 1) ส่งเสริมและพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการค้าขายผลิตผลทางการเกษตรในแต่ละท้องถิ่น
- 2) ปรับปรุงเส้นทางคมนาคมและการขนส่ง เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการเดินทางไปรับบริการของผู้บริโภค และ
- 3) ร่วมมือกับเจ้าของตลาดนัดในการรักษาความปลอดภัยสำหรับพ่อค้า และผู้บริโภค คาดว่าผลของการศึกษานี้จะเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจภายในพื้นที่ และอาจสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการศึกษาในบริเวณอื่น ๆ ต่อไป

Thesis title

Rural Periodic Markets in Northern
Thailand: A Case Study in Chiang Mai-
Lamphun Area

Author

Ms.Kanokporn Krabuansri

M.S.

Geography

Examining Committee:

Lecturer Dr.Sanay Yarnasarn Chairman

Assist. Prof.Prayad Pandee Member

Assist. Prof.Pan-ngaam Chapanond Member

Abstract

The objectives of this study, Rural Periodic Markets in Northern Thailand, are: 1), to investigate the structure of the markets using the Christaller's Central Place Theory; 2), to study the development of the markets; and 3), to study the behavioural patterns of the traders in the markets. Historical approach and field survey are the methods of study. Ten districts are included in the study area, seven in Chiang Mai and three in Lamphun.

It was found that the distribution of the markets is mainly influenced by transportation, good accessibility and location which was related to the consumer settlement. The criterion used for classifying the markets hierarchy into high, intermediate and low order is the volume of trade. The markets are classified into the livestock markets and

non-livestock markets. Periodicity is once a week and the pattern is the overlapping cycle. The markets established 20 years ago were the livestock markets and the meeting occurred more than once a week. The important objectives were bartering, buying and selling cattle. The traders are classified into part-time traders and full-time traders. The factors affecting travelling to the markets for part-time traders are distance, good accessibility and hospitality of the owners and inhabitants, while those of the full-time traders include size of the markets, expenses, good accessibility and periodicity.

Even though there has been an increasing number of the markets, and the variety of goods is more similar to those of the urban markets, it is unlikely that these markets will become the permanent ones because the periodicity is not increasing due to the insufficient purchasing power of the rural consumer. Nevertheless, the markets will continue to play a vital role for the people in the rural area. It is recommended that the government should: 1), promote and develop the markets as centers for trade of livestock and produce; 2), improve the access to transportation to and from these markets for people living in more remote rural areas; and 3), provide police assistance to prevent the occasional problems of traffic and theft and guarantee the safety of both traders and consumers. Moreover, these findings can contribute to the understanding of economic phenomena in rural trade and can be surely applied to the study of rural markets in general.